

Komunikace přírodních věd

Komunikace s médii, publikování na internetu – základní pravidla a příklady dobré praxe těchto žánrů komunikace vědy

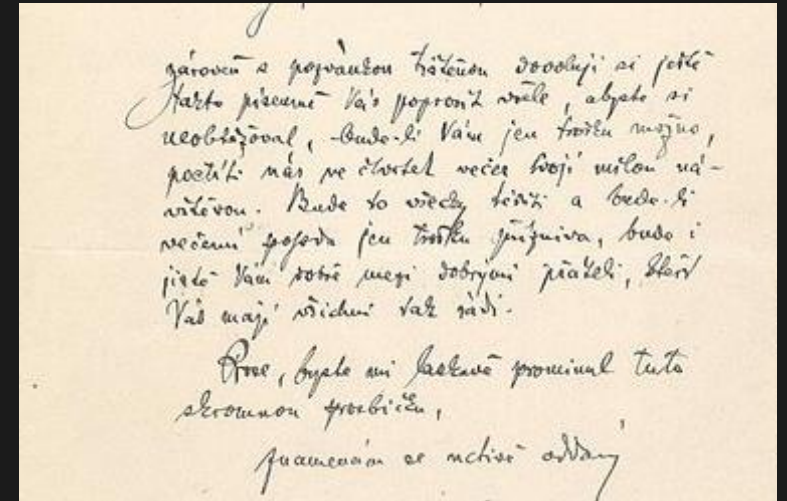
Kdo ovládá média, ovládá mysl.

– Jim Morrison, hudebník, (1943–1971)

krátká sdělení médiím

- **nevyžádaně**
  - denní tisk
  - rádia
  - TV
  - speciální cílová skupina (školy, domovy mládeže atd.)

- **forma** - nejlépe stručným e-mailem
- není nutné autorizovat, většinou redaktor použije pasáže přímo z textu nebo si od vás vyžádá další informace
- reakce cca 5 % obeslaných

krátká sdělení médiím

- na požádání
  - denní tisk
    - telefonem
    - na diktafon
    - e-mail
  - rádia
    - telefonem
      - živě
      - předtočení
    - na diktafon
    - ve studiu
      - živě
      - předtočení
- TV
  - zpravodajství
    - v terénu
    - ve studiu
    - živě nebo předtáčení
  - zvláštní pořad (rozsáhlejší stopáž)

krátká sdělení médiím

- u tisku důrazně vyžadovat autorizaci, nenechat se zatlačit k „žoviálnímu“ vyjadřování, zejména pokud jednáte s novinářem z bulvárního tisku, byť je to váš známý ...
- nejasná hranice vzniku tzv. „mediální laviny“ (touha po originalitě je nahrazena „stádovitým“ chováním médií), často informační vliv zahraničních tiskových agentur ???
- u rádií a TV – raději si napsat alespoň bodový scénář, pokud je definována stopáž, je nutné si text napsat doslovně a naučit se jej zpaměti nebo jej číst (do telefonu)

nejčastější témata

- **neobvyklý astronomický jev** (kometa, zatmění Slunce nebo Měsíce)
- **obvyklý jev či událost** (roční doby, změna času, Perseidy, propagace činnosti instituce)
- **kontroverzní témata:** astrologie, UFO, vliv Měsíce a Slunce na člověka

tisková konference

- **vhodná příležitost**
  - ojedinělá akce
  - výročí
  - neobvyklý astronomický úkaz
- **svolání**
  - samostatně nebo přes [Syndikát](#) či jinou agenturu??
  - v prostorách k tomu určených nebo „doma“??
- **zvolit vhodný čas (datum i hodinu), připravit tištěné podklady, příjemné prostředí, občerstvení**
- **zvážit náklady a očekávaný efekt**

tiskové prohlášení

struktura

- rychlé uvedení do problematiky
- vlastní sdělení (objev, novinka, výročí, udělení ceny, premiéra, přednáška)
- další informační zdroje, sdělení o volném použití textu prohlášení

vhodné příležitosti

- není nutné jimi tak šetřit jako tiskovými konferencemi
- pozor na jejich inflaci

NASA Press Release

tisková prohlášení ČAS

Astrofyzikální progresy z Opavy

Zapojte se s opavskými fyziky do hledání tajemné látky ve vesmíru. Postačí chytrý telefon!

Už od konce srpna roku 2016 probíhá mezinárodní projekt CREDO (Cosmic-Ray Extremely Distributed Observatory), na jehož realizaci se mimo jiných podílejí také vědci z Fyzikálního ústavu v Opavě. Projekt je zaměřený na detekci kosmického záření a hledání tajemné "skryté látky" (nebo též "temné hmoty") ve vesmíru. Rozklíčování její záhady by mohlo být na dosah za pomoci co nejlvíši veřejnosti po celé planetě, protože k detekci prchavých částic, které skrytou látku provázejí, si vystačíte s aplikací na svém chytrém telefonu.

Ačkoliv astronomové věnují výzkumu vesmíru už celá staletí, více než 95 % složení vesmíru je nám neznámé. Předpokládá se, že 68 % tvoří skrytá energie a zbývajících 27 % neznámého složení představuje skrytá hmota. Je známo, že tyto komponenty ve vesmíru opravdu existují, a to kvůli řadě jinak nevysvětlitelných jevů, například z rozporuplného pozorování rotací galaxií. Na to upozorňovali už v roce 1932 nizozemský astronom Jan Carl (1900-1992) a v roce 1933 švýcarsko-americký astronom s českými kořeny, Fritz Zwicky (1898-1974). Na rozdíl od skryté energie není skrytá hmota rozložena v prostoru rovnoměrně. Díky své gravitaci tvoří shluky podobné jako viditelná hmota, která je k těmto shlukům také přitahována. Některé novější výzkumy ukazují, že by skrytá hmota mohla mít vliv na elektromagnetické záření přítomné ve vesmíru - na polarizaci mikrovlnného pozadí. Ale jinak nikdo nemá tušení, jakou mají tyto komponenty povahu či podobu. Existují pouze domněnky, které se bez lepší pozorovací technologie mohou jen těžko potvrdit či vyvrátit.

Odpovědi se ale skrývají v kosmickém záření. Každou sekundu je naše Země bombardována miliardami nabitých mikroskopických částic včetně těch z neznámé skryté hmoty. Některé z těchto částic mohou mít extrémně vysokou energii, která může i miliardkrát překročit energii vytvořenou na Zemi pomocí největšího urychlovače částic v ženevském CERNu. Tyto částice se nazývají kosmické záření a čím více energie tyto částice mají, tím vzácnější jsou. Kosmickou částici s nejvyšší energií je velice obtížné detegovat: Za celé století se může detegovat třeba pouze jedna jediná na ploše čtverečního kilometru. Aby se pravděpodobnost takové detekce zvýšila, je nutné postavit větší detektor. Je možné postavit nějaký o velikosti kontinentu, celé Země, anebo i ještě větší? Lidé z projektu CREDO právě takovéto ambiciózní myšlenky chtějí dosáhnout.

Astrofyzikální proGRESy z Opavy jsou komunikační platformou evropských projektů řešených na Fyzikálním ústavu Slezské univerzity v Opavě. Je zaměřena na komunikaci výsledků práce opavských astrofyziků a teoretických fyziků, zejména v oblasti teorie relativity a gravitace (velká písmena GR ve slově proGRESy). Název je volně inspirován také workshopy RAGTime, které probíhají na Fyzikálním ústavu v Opavě déle než 20 let. Více informací na progresy.physics.cz.

článek do novin

bulvární tisk – velmi diskutabilní a riziková spolupráce, pokud by na ni přistoupili, většinou mají „předepsaná“ témata

„seriózní“ tisk – většinou má svou stálou rubriku věnovanou vědě, resp. popularizaci vědy

- Lidové noviny (So věda), Dnes, HN, Deník atd.

přílohy těchto novin

- pravidelné příspěvky = musí být vytvořena koncepce
  - novinky
  - úkazy na obloze
- nepravidelné příspěvky – možná větší obsahová i formální pestrost

článek do novin - koncepce

- rozsah definuje obsah
- použít alespoň 1 obrázek (čb nebo barevný)
- v úvodu zmínit obecné souvislosti
- jednoduché věty, jednoduchá slovní zásoba, žádné vzorce
- pokusit se v textu vytvořit „pointu“ (zápletku, slovní hříčku, odlehčení)
- „dramatizace“ textu – přímá řeč

článek do „běžného“ časopisu

- dětské časopisy (ABC atd.)
- časopisy typu Koktejl
- větší prostor, možnost použít i více barevných fotografií, tabulek a schémat
- stále je dobré se vyhnout vzorcům, potřebné vztahy je možné řešit „popisem“
- dosažení stálé rubriky je poměrně obtížné, týdenní periodicitu se může stát „vražednou“

článek do odborného časopisu

- co je to odborný časopis?
- komu je určen?
  - vzdělanému zájemci?
  - vědcům z jiných oborů?
  - laikům se zájmem o vědu?
- Vesmír, Kozmos , Astropis, Povětroň,
- snad National Geographic
  - rozsáhlejší prostor k tvorbě
  - možnost v omezené míře používat matematické výrazy
  - vyvarovat se plagiátorství, je možné citovat v textu, přehled použité i další doporučené literatury na konci článku
  - i zde lze témata po jisté době opakovat

článek do odborného časopisu

- náměty na články
  - **vědci** – popularizují svou vlastní vědeckou práci, mohou z toho vzejít velmi „hutné“ a nesrozumitelné články, obecně sem patří třeba Československý časopis pro fyziku nebo Pokroky matematiky, fyziky a astronomie
  - **popularizátoři**
    - „systematici“ – seriály
    - „chaotici“ – náhodná témata

článek do odborného časopisu

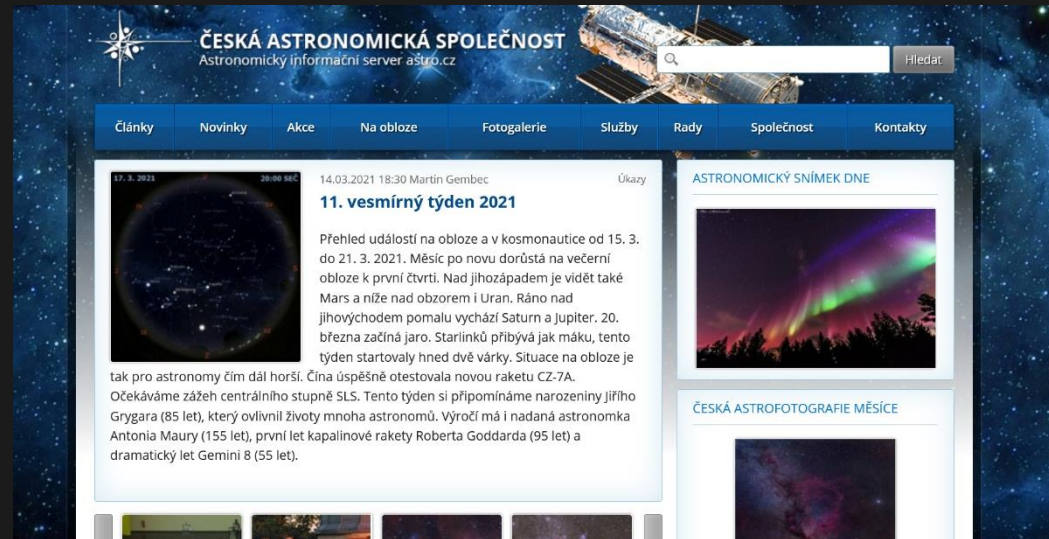
- náměty mohou být obdobné jako jsou náměty pro přednášky
  - novinky
  - historie
  - významné osobnosti
- struktura článku – velmi různorodá

specifika publikování na internetu

- snadná dostupnost, minimalizace nákladů
- mám skutečně co sdělit?
- řemeslo
  - základy typografie
  - úprava rukopisu
  - základy HTML, CSS, PHP
  - jak na to?
- obsah
  - novinky?
  - vlastní pozorování?
  - astronomický blog?
  - astronomický e-časopis?

příklady táhnou

- Astronomický portál ČAS
- Amatérská prohlídka oblohy
- Space
- Astronomy News

námět na spolupráci

- bulletin/newsletter WHOO!
- publikování na <http://whoo.slu.cz>

domácí úkol z pilnosti

- **krátká sdělení médiím – text – cca 1000 znaků**
  - Možnost pozorování komety na observatoři WHOO! v Opavě
- **tisková konference**
  - objev zlatého pokladu při rekonstrukci radnice
- **tiskové prohlášení – max cca 3600 znaků**
  - „Týden vědy a techniky“ v roce 2023 na SU v Opavě
- **článek do novin – cca 2000 znaků max + obrázek**
  - vlastní téma
- **článek do časopisu (obecného) – 2 nebo 3 obrázky 4000 znaků**
  - do časopisu ABC pro mládež, vlastní téma

...:: finito ::...

Experiment Hotovo Nápad Klubko U dobrého scénáře (Poslední) klapka Jedem! Tak příště! Virtuál

